

Summary
doctoral dissertation entitled
The situation of people with mental disorders.
Analysis in private law terms.

The dissertation attempts to analyze the situation of people with mental disorders in terms of private law. In subjective terms, the dissertation concerns people who, due to mental disorders resulting from long-term illness, disability, old age, disturbances in brain and mind functions, have special needs. The situation of these people is shaped not only by the provisions of civil law, including family and guardianship law.

Chapter I analyzes the concept of mental disorder in medical science, civil law and medical law. Chapter II is devoted to the international standard for the protection of people with mental disorders. It was considered appropriate to present the standard of protection for people with mental disorders in the light of the universal standard of protection, the regional standard within the Council of Europe and the European standard of protection within the European Union. Chapter III concerns the regulation of the passive and active abilities of people with mental disorders. Passive capability analysis provides the background to the main active capability considerations. In addition, Chapter III analyzes the legal capacity of people with mental disorders as one of the active abilities. Within the scope of this chapter, the definition of legal capacity and its scope have been analysed. Chapter IV is a particularly important part of this work, because it analyzes all the specific active abilities of people with mental disorders in civil and medical law, e.g. tort capacity, the ability to forgive, abilities in the field of inheritance and family law, ability to consent to the provision of a health service ability to consent to psychiatric treatment. Chapter V is the last chapter concerning the civil and medical law in force in Poland. It analyzes institutions and regulations interfering with the active ability of people with mental disorders: total and partial incapacitation, defects of declarations of will in the form of lack of awareness and freedom and error, exploitation, guardianship for people with disabilities, guardianship for people staying in a psychiatric hospital and a nursing home. Interfering institutions are particularly important from the perspective of analyzing, among other things, the effects of their use, the extent of interference in the autonomy of the individual's will. Chapter VI is devoted to selected national institutions of civil law protection of persons with mental disorders. The regulations of the civil law of the Czech Republic, Germany, the Netherlands, France, Sweden and Austria were analysed. The work ends with the seventh chapter devoted to the so far proposed amendments to the provisions regulating the situation of people with mental disorders in terms of private law. Both the amendment proposals that have been formalized, as well as those that are voices in the doctrine, i.a. widely commented guardianship power of attorney.

Streszczenie
rozprawy doktorskiej pt. Sytuacja osób z zaburzeniami psychicznymi.
Analiza w ujęciu prywatnoprawnym

W rozprawie podjęto próbę analizy sytuacji osób z zaburzeniami psychicznymi w ujęciu prywatnoprawnym. W ujęciu podmiotowym rozprawa dotyczy osób, które z uwagi na występujące zaburzenia psychiczne wynikające z długotrwałej choroby, niepełnosprawności, podeszłego wieku, zakłócenia funkcji mózgu i umysłu mają szczególne potrzeby. Sytuacja tych osób kształtowana jest nie tylko przez przepisy prawa cywilnego, w tym prawa rodzinnego i opiekuńczego.

W rozdziale I przeanalizowano pojęcie zaburzenia psychicznego w naukach medycznych, prawie cywilnym i prawie medycznym. Rozdział II poświęcono międzynarodowemu standardowi ochrony osób z zaburzeniami psychicznymi. Za słuszne uznano przedstawienie standardu ochrony osób z zaburzeniami psychicznymi w świetle uniwersalnego standardu ochrony, regionalnego standardu w ramach Rady Europy i europejskiego standardu ochrony w ramach Unii Europejskiej. Rozdział III dotyczy regulacji zdolności biernej i czynnej osób z zaburzeniami psychicznymi. Analiza zdolności biernej stanowi tło dla głównych rozważań dotyczących zdolności czynnej. Ponadto w rozdziale III przeanalizowano zdolność do czynności prawnych osób z zaburzeniami psychicznymi jako jedną ze zdolności czynnych. W zakresie tego rozdziału przeanalizowano definicję zdolności do czynności prawnych oraz jej zakres. Rozdział IV jest szczególnie ważną częścią niniejszej pracy, gdyż dokonano w nim analizy wszystkich szczególnych zdolności czynnych osób z zaburzeniami psychicznymi w prawie cywilnym i prawie medycznym np. zdolności deliktowej, zdolności do przebaczenia, zdolności z zakresu prawa spadkowego i rodzinnego, zdolności do wyrażenia zgody na udzielenie świadczenia zdrowotnego oraz zdolności do wyrażenia zgody na leczenie psychiatryczne. Rozdział V jest ostatnim rozdziałem dotyczącym obowiązującego w Polsce prawa cywilnego i medycznego. Dokonano w nim analizy instytucji i regulacji ingerujących w zdolność czynną osób z zaburzeniami psychicznymi: ubezwłasnowolnienia całkowitego i częściowego, wad oświadczeń woli w postaci braku świadomości i swobody oraz błędu, wyzysku, kurateli dla osób niepełnosprawnych, kurateli dla osób przebywających w szpitalu psychiatrycznym i domu pomocy społecznej. Instytucje ingerujące są szczególnie ważne z perspektywy analizy między innymi skutków ich stosowania, zakresu ingerencji w autonomię woli jednostki. Rozdział VI poświęcono wybranym krajowym instytucjom cywilnoprawnej ochrony osób z zaburzeniami psychicznymi. Przeanalizowano regulacje prawa cywilnego Czech, Niemiec, Holandii, Francji, Szwecji i Austrii. Pracę kończy VII rozdział poświęcony powstałym dotychczas propozycjom nowelizacji przepisów regulujących sytuację osób z zaburzeniami psychicznymi w ujęciu prywatnoprawnym. Zarówno propozycjom nowelizacji, które zostały sformalizowane, jak też tym które są głosami w doktrynie m.in. szeroko komentowane pełnomocnictwo opiekuńcze.

